

MÜSLÜMANLARIN EN HAYIRLILARI

Peygamber *Sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup izahına geçmeden önce; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın, ümmetliğimizin bir nişânesi ve neticesi olmak üzere ruh-i pâkine hediye edelim diye ve cümle âlinin, ashabının, etbâının ve ahababının ruhlarına hediye olsun diye, cümle sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyemizin ve evliyâullahın ruhlarına hediye olsun diye, bu beldele-ri fetheden fatihlerin, şehitlerin, gazilerin, mücahitlerin, cümle hayır ve hasenât sahiplerinin, bu caminin yapılmasına, tamirine, genişlemesine vesile olanların kendilerine ve geçmişlerine hediye olsun diye, bu hadîs-i şerîfleri okuyan, nakleden alimlerin, râvîlerin ruhlarına hediye olsun diye, uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere bu mecliste cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının ruhlarına hediye olsun diye ve biz yaşayan müslümanlar da Rab-bimiz'in rızasına uygun yaşayıp, Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihya eyleyip yüzlerce

şehit sevabına nail olalım, Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye 1 *Fâtiha* 3 *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, o mübareklerin ruhlarına bağışlayalım ve öyle başlayalım.

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسَنَ عَمَلُهُ وَشَرُّ النَّاسِ
مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ.

Taberânî *rahmetullahi aleyh'*in, Câbir *radiyallahu anh'*ten rivayet ettiğine göre, hadîs-i şerîfte Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

Hayru'n-nâs. "İnsanların en hayırlıları." *Men tâle umruhû ve hasüne amelühû*. "Ömrü uzun olup ameli güzel olandır." Çok yaşayan, iyi işler yapanlardır. Tabi sevabı biriktiriyor. Sevabı çok olduğundan, bol olduğundan o kimse elbette ötekilerden daha hayırlı bir kimse olmuş oluyor.

Ve şerru'n-nâs. "Buna mukabil insanların en kötüsü de" *men*, "o kimsedir ki" *tâle um-*

*ruhû ve sâe amelühû*¹ “Ömrü uzun olup da ameli kötü olandır.”

Ömrü uzun olup da ameli, yaptığı işler çirkin ve kötü olduğu zaman şer biriktirmiş oluyor. O bakımdan durumu iyi olmuyor. Allah Teâlâ hazretleri cümlemize uzun ömür ihsan etsin. Ama bu uzun ömrü mutlaka güzel amellerle geçirmek gerekiyor. Güzel amellerle geçirdiğimiz zaman insanların en hayırlısı oluyoruz. Kötü amellerle geçirdiğimiz zaman ölse daha iyi; çünkü hiç olmazsa o zaman kötülüğü az yapmış olacağız. O zaman, kötü insanlar ölse daha iyi olur, hiç olmazsa şerri birikmemiş olur.

Salih amel işlemeye, Rabbimiz’in rızasına uygun işlere koşturmaya gayret edeceğiz. İnsanın arkasında eseri kalmalı; “Allah rahmet eylesin, bu çeşmeyi şu yaptı.” “Allah

¹ Tirmizî, “Zühd”, 22, r. 2330; Dârimî, “Rikak”, 30, r. 2784; Ahmed b. Hanbel, V, 40, 44, 47-50, r. 20415, 20443, 20480-1, 20491, 20500, 20504; Tayâlisî, *Müsned*, II, 194, r. 905; Bezzâr, *Müsned*, IX, 92, r. 3623; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 489, r. 1256; Beyhakî, *es-Sünenü’l-kübrâ*, V, 319, r. 6525; Taberânî, *el-Mu’cemü’l-evsat*, V, 327, r. 5449; *el-Mu’cemü s-sagîr*, II, 81, r. 818; Begavî, *Şerhu’s-sünne*, XIV, 287-8, r. 4094-5; Münâvî, *Feyzu’l-Kadîr*, III, 480, r. 4048; Ali el-Muttakî, *Kenzu’l-ummâl*, XV, 667, r. 42649.

razı olsun. Eskiden arabayla buradan geçerken çamurlara batardık, yürürken mahvolurduk, şu köprüyü filanca hacı efendi yaptı.” “Allah razı olsun. Falanca kimse çok fakir durumumda beni gözettiler, kolladılar, yetiştirdiler de büyüdüm, onun sayesinde tahsil gördüm.” Böyle şeyler dedirtmek güzel. Allah, her türlü imkânlarla çevremize daima hayır yapmamızı cümlemize nasip eylesin.

Birisi vefat etmişti; cümle geçmişlerimize Allah rahmet eylesin. Öteki şahıslar iyiliklerinden bahsediyorlar. Birisi şöyle anlatıyor: “Bir Kurban Bayramı’nda namazı kıldık, camiden çıktık. Fakir olduğumuz için boynumuz bükük. Koluma girdi, ‘Nasılsın?’ dedi. ‘İyiyim.’ dedim. ‘Gel bakalım.’ dedi, beni yavaş yavaş çekti, sürükledi. Bir koyun sürüsünün başına götürdü. ‘Bak bakalım, bu koyunların hangisi daha güzel. Bir tane seç.’ dedi.” Tabii o da sanıyor ki ötekisi alacak; şöyle bakmış, güzelce bir şey seçmiş. Babayiğit, iyi besili bir hayvan seçmiş. Ötekisi de çıkarmış, parayı vermiş. “Al bakalım hadi bu koyunu evine götür.” demiş. Onu anıyor. “Allah razı olsun, cömert kimseydi. Bir bayramda bana böyle iyilik yaptı.” diyor.

Hatırladıkça hâlâ yüreğim yanar. Bir arefe günü Ankara’da, Ulus’ta dolaşıyorum. Bir şey alacağım, bir dükkâna girdim. Herhalde aklım ona takıldığı için basiretim mi bağlandı, nasıl oldu bilmiyorum. Yanımda çöpçü kıyafetli birisi, ihtiyar bir adam var. Yani giyiminden belediyenin çöpçüsü olduğu anlaşılıyor. Yanında da bir çocuk var. Herhalde evladı veya torunu. “Şu elbiseyi alalım.” diyor. “Evladım onu alamayız, paramız yok.” diyor. Ben de yürüdüm, yandaki dükkânda kendi aradığım şeye baktım. Ama onların konuşmalarını da bu tarafta görüyorum, duyuyorum. Yürüdüm gittim.

Aklıma sonradan geldi; yahu o çocuğun “alalım” dediği elbise o zamanın parası ile yirmi beş lira bir para idi. Benim yanımda o para vardı, bol bol vardı. Mübarek işte, “alamıyoruz” diyor. Çıkart al o elbiseyi. Al da ver, sevindir fukaracıkları. Aklım sonradan başıma geldi.

Bir laf vardır; “Türk’ün aklı sonradan gelir.” derler. Hatırladıkça bu hayrı yapamadığıma üzülürüm. İnsan fırsatı buldu mu hayrı yapmalı, ömrü hayırlarla geçmeli. Kötülükten

geri durmalı. “İyi ki yapmamışım.” diyebilme-
li. Kötülüklerden geri durmalı. Hepimiz inşa-
allah Allahu Teâlâ hazretlerine söz verelim,
kendi kendimize prensip edinelim. Bizi hayır-
lar yapmaya muvaffak eylesin, hayır ehli ola-
lım inşaallah.

a. İstiğfar Etmek

خَيْرُ أُمَّتِي الَّذِينَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا وَإِذَا
أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا وَإِذَا سَافَرُوا قَصَرُوا وَأَفْطَرُوا

*Hayru ümmetî ellezîne izâ esâû istağ-
ferû ve izâ ahsenû estebşerû ve iza sâferû
kassarû ve eftarû.*²

Hayru ümmetî. “Benim ümmetimin en
hayırlıları” *İzâ esâû istağferû.* “Kötü bir iş
yapmışlarsa istiğfar edenlerdir.”

İnsan kötü iş yapabilir çünkü nefsimiz
var, şeytan var. Damarımıza girer, kulağımıza
fısıldar, aklımızı çeler, bir hatalı iş yaptırır.
Sonra pişman oluruz ama yaptırır. Yani kan-

² Taberânî, *el-Mu’cemü’l-evsat*, VI, 334, r. 6558; *ed-Duâ*, I, 506, r. 1790; Heysemî, *Mecme’u’z-zevâid*, II, 157, r. 2953; Münâvî, *Feyzu’l-kadîr*, III, 483, r. 4055; Ali el-Muttakî, *Ken-
zu’l-ummâl*, I, 478, r. 2086. Bk. Abdürrezzak, *Musannef*, II, 566, r. 4481; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-evliyâ*, VI, 120; VII, 318.

mamayı öğrensek, mel'una hiç kanmasak, hiç oyuna gelmesek daha iyi ama inşaallah yenilmemesini de öğreneceğiz.

Peki, hata yaptım ne olacak?

Hata yaptığı zaman tevbe ve istiğfar edecek.

Bak Efendimiz ne diyor: "Benim ümmetimin en hayırlıları kötü bir şey yaptıkları zaman *estağfirullah* diyen, istiğfar edenlerdir." Evet, kötülük yaptı diye insanın derecesi düşer ama *estağfirullah* deyince, Allah'tan afv u mağfiret isteyince, hatasını anlayıp dönünce, yine ümmetin hayırlılarından olur. Günahkâr da olsak tevbe ve istiğfar edince Rabbimiz yine affediyor. Hem o da yetmiyor bir de taltif ile ümmetin hayırlısı oluyoruz. Bu güzel bir şeydir.

Birisi biraz önce akrabasından birisini anlatıyordu; biraz işleri ters gitti diye namazı, niyazı, cumayı bile bırakmış. O kardeşimiz ona mektup yazsın. Desin ki; "Önümüzdeki perşembeyi cumaya bağlayan gece, Regaib gecesidir, Receb'in biridir, Cuma gecesidir. Çok tevbe ve istiğfar eyle. Allahu Teâlâ hazretlerine dön; düşüncelerinden, hatalarından

dolayı affını arz eyle.” İnsan o zaman hayırlı insan olur.

Ve izâ ahsenû istebşerû. “Kötülük etmeyip de iyilik yapıyorsa.”

Kötülük yapmıyor, iyilik yapıyor; o zaman da sevinir. “Yâ Rabbi! Çok şükür ki hayır yapmaya muvaffak oldum.” der. Zaten bir başka hadîs-i şerîfte mü’minliğin ölçüsünü Peygamber Efendimiz böyle vermiş: “Bir kötülük yaptığın zaman üzülüyorsan ve bir iyilik yaptığın zaman ferahlayıp seviniyorsan işte sen mü’minsin.” Bu vasıf mü’minin vasfıdır, imanın alametidir. İyilik yaptığı zaman memnun oluyor. “Şunu şunu yaptım, oh, elhamdülillah, içim müsterih.” diyor, bu imanın alametidir. Kötülük yaptı, üzülüyor. “Ben bunu neden yaptım yahu, tüh yahu, vah yahu.” diyor, o da mü’minliğin alameti olmuş oluyor. Demek ki kötü bir şey yaptıkları zaman *estağfirullah* diyenler, iyi bir şey yaptıkları zaman sevinip neşelenenler ümmetin hayırlıları oluyorlar.

Son cümle de bir bakıma üzerinde biraz fazlaca durulmaya değecek bir cümle: *Ve izâ sâferû.* “Yolculuk yaptıkları zaman da” Kas-

sarû ve eftarû. “Namazı iki kılarlar ve oruç tutmayıp oruçsuz seyahat ederler.”

İnsanoğlu müslümanlığı da yapmak isteyince güzel yapmak isteyecek. Bizim dinimizde Allahu Teâlâ hazretleri müsaade etmiş, emretmiş, tavsiye eylemiş. Yolcu çeşitli sıkıntılarla karşı karşıya olduğu için dört rekâtli namazları iki rekât kılar. Buna “namazı kısa kılmak” denilir.

“Dört kılsam nasıl olur, daha çok sevap olmaz mı?”

Olmaz! Çünkü söz dinlememiş, ikramı reddetmiş olursun. Allah sana; “Yolda biraz fazlaca yoruluyorsun, üzülyyorsun, Hadi bakalım namazı iki kıl.” demiş. “Yok, ben illa dört kılacağım.” dersen olmaz, nezakete sığmaz. Rabbimiz o ikramı vermiş. “Yâ Rabbi! Çok şükür, pekala.” deyip, iki rekât kılacaksın.

Ramazan günü yolculuk yapıyorsun, oruç tutmayacaksın. Çünkü yolculukta oruç tutmamak gerekiyor, zaten Kur’ân-ı Kerîm âyetinde müsaade olarak bildirilmiş. Peygamber Efendimiz de onu tavsiye ediyor. İnsanın içine şöyle bir his yerleşebilir; “Oruç tutmamak da

iyi, müsaadesi var ama ben yine de tutmaya çalışayım. Tutmazsam pek iyi olmaz.” Gönlü, içi rahat etmez. “Yok içim rahat etmedi, ben yine oruca niyet edeyim.” der.

Yolculuğun sıkıntıları var. Sahura kalkamaz, iftar vaktinde iftar edemez, yorulur, meşakkat çeker. Hele Suudi Arabistan gibi sıcak bir yerse susar, aç kalır vesaire. O bakımdan müteselli olsunlar, rahat rahat o müsaadeyi kullansınlar diye; “Ümmetimin hayırlıları yolculuk yaptığı zaman namazı iki kılanlardır ve oruç tutmayanlardır.” diyor. “Tutmayabilir mânasını rahatlıkla işlesinler, kullanabilsinler.” diye böyle buyurmuş.

Hanefî mezhebine göre yolcu olanın, namazı iki rekât kılması ruhsat değildir, azimettir. Yani öyle yapması daha üstündür. İmam Şâfiî hazretleri: “Bir müsaadedir, ruhsattır. İsterse iki kılar, fırsatı tam bulursa dört kılabilir.” diye içtihat eylemiş. Bizim imamımız bu hadise uygun. Hadîs-i şerîf’ten çıkan mânadan anlaşılıyor ki Ebu Hanîfe Efendimiz *rahmetullahi aleyh* fıkıh bakımından Peygamber Efendimiz’in hadisine uygun olarak, güzel içtihat eylemiş.

Bir de insan Ramazan'da oruç tutmayabilir çünkü yolcu, sıkıntısı var. Eğer tutmazsa bir şey gerekmez. Ama "Çok rahatım, bir sıkıntı çekmeyeceğim, tutabilirim. Hem sahura kalkabilirim hem iftar edebilirim, gıda bulmakta da zorluk çekmeyeceğim; kazaya bırakmayayım, tutayım." der ve tutarsa da kabul olur, bir şey yok. Ama Peygamber Efendimiz, "Bu müsaadeyi rahatça kullanabilirsiniz." diye böyle ifade etmiş. Rahat, müsterih olarak isterse tutmayabilir isterse tutar.

Neden?

Bizim dinimiz kolaylık dinidir, rahatlık dinidir.

Allahu Teâlâ hazretleri bizim zorluğumuzu, kötülüğümüzü istemediğinden, kolaylığımızı istediğinden, her şeyi yumuşak yumuşak emir buyurmuştur. Emrettiği şeylerin hepsi güzeldir, hepsi faydalıdır. Yasakladığı şeyler bize zararlıdır da ondan yasaklanmıştır.

Geçenlerde mecmuada sigaranın aleyhine, "Sigara içmemek gerekiyor." diye kendi aklıma gelen misallerden bir yazı yazdım. Onun üzerine Anadolu'nun bir beldesinden birisi bana dört beş sayfa bir yazı döşenmiş,

bir cevap göndermiş; “Sen bu yazıyı niye yazdın, niye sigaranın aleyhinde bulundun?” gibilerden çeşitli misaller veriyor.

Halbuki ben o yazıyı yazdığım zaman onun o mektubunda yazdığı yerleri okumuştum. Orada söylenmiş olan şeylerin hepsini biliyorum. Bir de diyor ki; “Biraz kendini beğenmişlik gibi olmuyor mu?”

Böyle bir şey değil. “Doğu Anadolu’da hoca takımından bazı kimseler, hatta tarikatimizin silsilesinden bazı kimseler de içerlermiş.” diye, “Kimsenin sigarasına karışmayın.” Biraz rahatsızdım. Elhamdülillah o akşam bir de mânevî bakımdan yazdığımın iyi olduğuna dair bir işaret oldu; sevindim, mutmainim.

Gülüyorum; gazetelerde sigaranın zararlarına dair bir kampanya başlattılar. Galiba bir bakan başlattı. O müstehcen gazetelerde de artık “Sigara doğru değildir.” diye yazıyor.

Gelirken İzmit’in içine girdik. Orada da baktık falanca klüp, filanca klüp, onlar da, “Sigara zararlıdır.” diye yazmışlar. Elhamdülillah ben üç beş ay önceden yazmıştım. Bizim müslüman kardeşimiz benim yazdığım

doğru şeyi bana yazdığı mektupta tenkit ediyor. Böyle şey olmaz ki!

Ötekiler bile dönüp dolaşıp sonunda “Vücuda zararlı.” diyorlar.

“Hocalarımızdan bazıları içmiş.”

Hocaların bazısı içmişse içmiştir, ben neden içtiklerini bilmiyorum. Ama zararlı olduğundan hoca delil olmaz. Delili fıkıhtan arayacaksınız. Âyetten, hadisten, fıkıh ahkâmından delil arayacaksınız. Bir kere israf! İsraf haram. Faydası yok; para boşa gidiyor, israf oluyor. Oradan haram, zararlı! Tıbben bütün doktorlar ittifak ediyor. Şimdi de “zararlı” diye kampanya başlatıldı. Zararlı olduğu için de içilmemesi gerekiyor. Ayrıca kokusu nâhoş. Yanında içmeyen rahatsız oluyor, başkasına eza vermiş oluyorsun. Ve o bakımdan da mekruh.

Ayrıca paranın yarısı veya daha fazlası yurt dışındaki fabrikalara gidiyor. Bu, milyonlar demektir. O sigaraya verilen paraları savunma sanayiine yatırsak Ruslar’ı korkutacak kadar fabrikalar yaparız. Kalkınmamıza yatırsak memleketin her tarafı fabrika dolar. Millet yakıyor; “Yak bir sigara, tüttür bir sigara”

ra.” “İster zengin olsun ister fakara, yemekten sonra gerekiyor bir sigara!” diye tekerlemeler söylüyorlar. Biz doğrusunu söylediğimiz zaman millet kızıyor.

Sonra başkaları da sigaranın zararlı olduğunu söyleyince bilmiyorum artık şimdi ne düşünüyorlar?

Bu konuyu; “Dinimiz helal şeyleri güzel şeyleri emretmiştir, kötü şeyleri yasaklamıştır; dinimizin her emrinde bir hikmet vardır.” diye açmıştık. Eğer içinizde böyle iptilaları, keyifçiliği, tiryakiliği olanlar varsa bıraksınlar, doğru değildir.

خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ
وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ
أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا

*Hayru beytin fi'l-muslimîne beytün fihi yetîmün yuhsenü ileyhi ve şerru beytin fi'l-muslimîne beytün fihi yetîmün yusâu ileyhi ene ve kâfilü'l-yetîmi fi'l-cenneti hâkezâ.*³

³ İbn Mâce, “Edeb”, 6, r. 3679; Buharî, “el-Edebü'l-Müfred”, s. 61, r. 137; Abd b. Humeyd, *Müsned*, II, 355, r. 1465; Ta-

“Evlerin en hayırlısı müslümanların arasında, içinde kendisine iyi muamele edilen bir yetimin barındığı evdir.”

Buhârî Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'ten rivayet etmiş *-rahmetullahi aleyh-*, *Sahih* [adlı] kitabında yazmış: *Hayru beytin fi'l-müslimîne*. “Müslümanların arasında en hayırlı ev.” *Beytün fîhi yetîmün yuhsenü ileyhi*. “İçinde kendisine iyi bakılan, ikram olunan, güzel muamele edilen bir yetimin olduğu evdir.”

Anası babası olmayanı yani yetimi himayesine almış, bakıyor; o en hayırlıdır. “Müslümanların arasında en kötü ev de içinde yetim olup kendisine kaba saba, sert muamele yapılan evdir.” Yetime kötü muamele yapılan ev, en şerli ev oluyor. Peygamber Efendimiz; “Ben ve yetimi yetiştireceğim diye yanına alan, bakan, ona tekeffül etmiş olan insan cennette şöyle yan yanayız.” buyurmuş. “Cennete girecek, bana da komşu olacak.” demiş oluyor.

berânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, V, 99, r. 4785; Begavî, *Şerhu's-sünne*, XIII, 43, r. 3455; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, III, 484, r. 4058; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 168, r. 5994.

Belki Şimdi harp olmadığından, darp olmadığından yetimler o devirdeki kadar çok değildir. O zaman herkes harbe gidiyordu, Şehit oluyordu. Geride yetimleri kalıyordu, bakacak kimsesi olmuyordu. Belki Şimdi biraz daha azdır. Memleketimiz uzun zamandır harpsiz darpsız, bir güzel sulh u skn devresi geçirdiğinden durumumuz iyi.

Mesela benim babam yetim olarak büyümüŐ, dedemiz Şehit olmuş. Şimdi nispet olarak az olabilir fakat sahipsiz, hmisiz, bakıma muhtaç bir yetimi almak, evinde yetiŐtirmek, bytmek, okutmak, zamanı geldiği zaman evlendirmek, cennete girmeye vesiledir. Peygamber Efendimiz'in komŐuluđunu kazanmaya vesiledir. Çevrenizde trafik kazası veya daha başka bir sebepten, hastalıktan vesairenden ölüp çocukları kalmış kimseler varsa o çocukları evlerine taksim edip bakan ve yetiŐtirenler bu büyük sevaba nail olurlar.

“Yanıma almama ne lüzum var? ocuk Islahevi'ne, ocuk Esirgeme Kurumu'na veririz.”

ocuk orada senin evindeki rahatı bulamaz. Belki karyolası vardır, belki kaloriferli-

dir, belki muntazamdır. Hatta senin evinden daha muntazam yemek çıkıyordur ama orada sevgi eksik olur, kötü alışkanlıklar edinebilir. Ne de olsa sahipsiz. Ayrıca o gibi yerlerde bazı suistimalleri duyuyoruz, yalan yanlış işler yapıldığını duyuyoruz. Sen onu al, müslüman olarak yetiştir.

Şimdi Avrupalılar biraz para kazanınca, zenginleşince -kurnazlaştılar herifler- bir müslüman çocuğunu küçükten alıyorlar, hıristiyan olarak yetiştiriyorlar. Herhalde bir politika olarak bunu böyle benimsemişler.

Müslüman çocuğunu alıyor, hıristiyan olarak yetiştiriyor; ondan kâr umuyor.

Eskiden biz hıristiyan diyarlarından çocukları yetiştirmişiz. Müslüman ailelerin yanına verip müslüman yetiştirmişiz. Şimdi onlar işin tersini yapıyorlar. Gözümüzü açalım! İslahevine, Çocuk Esirgeme Kurumu'na, Kızılay'a vereceğimize yetim çocukları yanımıza alalım. Hem cenneti kazanalım hem de bir müslüman çocuk yetiştirmiş olalım. Cemiyete anne baba terbiyesi almış, aile görgüsü almış müslüman bir kimse kazandırmış oluruz. O bakımdan ona gayret edin, vermeyin. İnsanlar

artık bir acayip oldu; annesi, babası ihtiyarladı mı onu bile ihtiyarevine, huzurevine veriyor. Bu davranış bizim memlekette yaygın değildi.

Almanya'da bir kardeşim, arkadaşım vardı. Onların bir kapı komşusu, karşı komşusu varmış; kadın sağlam, kocası sağlam. Elli yaşlarında kimseler. Annelerini aldılar götürdüler, ihtiyarlararevine, huzurevine bıraktılar. Eşyalarını dağıttılar. Tamam, rahata erdiler. Evlatlık duygusu yok ki! Onlarda evladın annesine, babasına yardım etme duygusu yok ki. Götürdü, huzur evine verdi. "Orada daha rahat eder." diye verdiler. Aslında kendi rahatları için. Mallarını da, eşyalarını da dağıttılar. Evi de sildiler süpürdüler. "Ölmeden kurtulduk." der gibi. Müslümanlıkla başka inançların farkını anlayın.

Bir de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki; "Annesi ve babası veya onlardan bir tanesi sağ olup da evlat ona yetmişse ve cenneti kazanamamışsa yazıklar olsun ona, burnu yerde sürtsün!" Hizmet edecek, izzet edecek, ikram edecek; sevap kazanacak.

Amerika'da yaşıyan yüksek mühendis bir dostum vardı, dün gördüm. Diyor ki; "İki sene buradayım. Anam vardı, o da buradaydı, ona hizmet etmek için Amerika'dan geldim." Çocuğu Amerika'da, işi Amerika'da, parasını orada kazanıyordu. Annesinin hatırını kollamak için gelmiş, ona iki sene bakmış. "Sizlere ömür, birkaç yıl evvel vefat etti." diyor. Yani son vazifelerini yapmış. Bizim dinimiz böyledir. Başka inançlarda ailelerini başka bir yere bırakırlar, bizde öyle değildir.

b. Mahşerde Kendisine Su İkrâm Edilen Kişiler

خَيْرُ مَا يُخَلِّفُ الرَّجُلُ بَعْدَهُ ثَلَاثٌ وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو
لَهُ وَصَدَقَةٌ تَجْرِي يَبْلُغُهُ أَجْرُهَا وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ مِنْ

بَعْدِهِ

*Hayru mâ hallefe'l-insânü ba'dehû selâsün veledün sâlihun yed'û lehû ve sadakatün tecrî yebluğuhû ecrühâ ve ilmün yüntefe'u bihî min ba'dihî.*⁴

⁴ İbn Mâce, "Mukaddime", 20, r. 241; İbn Hıbbân, *Sahîh*, I, 295, r. 93; Nesâî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 400, r. 10863; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XV, 953, r. 43659. Bk. Tirmizî, "Ahkam", 36, r. 1376; Nesâî, "Vesâyâ", 8, r. 3651; İbn Huzeyme,

Ebû Katâde'den rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri şöyle buyurmuş:

“İnsanın vefatından sonra geriye bıraktığı şeylerin en hayırlıları üç tanedir. Dindar, iyi bir evlat, devamlı bir hayır tesis eden sadakayı câriye, kendisinin vefatından sonra başkalarının okuyup öğrenip de faydalandığı bir ilim.”

Geriye bir şeyler bırakıp âhirete gidiyoruz. Dünyada ne kazandıysak bırakıyoruz. Bizden öncekilerin gittiği gibi biz de gideceğiz. Allah hayırlı uzun ömür versin, güzel bir hal ile göçmek nasip etsin. Biz de bırakacağız.

Şu üç şey, geride bırakılan şeylerin en hayırlısıdır. Bir: *Veledün sâlihun yed'û lehû*. “Arkasından; ölen ana-babasına dua edip duran dindar, iyi bir evlat.” Bu en hayırlı şeydir. İnsanın arkada bırakacağı şeylerin en hayırlısı budur. Onun için müslüman; “Evlenelim, evlat edinelim.” diye düşünecek. “Bekârlık sul-

Sahîh, IV, 122, r. 2495; İbn Hıbbân, *Sahîh*, XI, 266, r. 4902; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, IV, 7, r. 3472; Taberânî, *el-Mu'cemü s-sagîr*, I, 242, r. 395.

tanlıktır.” demeyecek. Adam; “Evliliğin zahmeti çekilir mi, yuva idare etmenin zorluğu göze alınır mı?” diye evlenmiyor. Başka ülkelerde görüyoruz. Hayır, evlenecek! Çoluk çocuk sahibi olacak sonra onu müslüman olarak yetiştirecek ki öldükten sonra arkasından ona hayır dua etsin, sevabını arttırsın.

Eskilerden bir tanesi, bir derviş evlenmeden bekâr yaşamaya karar vermiş. Tarikatler içinde ”mücerret derviş” denilen kişiler vardı. Mücerretlikten maksat bekârlık. Dervişlik yapacak, evlenmeyecek, vaktini böyle geçirecek. Doğru değil. Doğru olan Peygamber Efendimiz’in sünnetine uymaktır.

Bu şahıs kırk-elli yaşına gelmiş. Namazında, niyazında, tesbihinde dindar adam ama evlenmemiş. Bir gece rüya görüyor; kıyamet kopmuş, herkes mahşer yerinde. Bir hararet, bir sıcaklık var; susamış. Bakmış ay yüzlü, küçük küçük yavrular orada halkın arasında dolaşıyorlar. Bazı kimselere kupalarla su ikram ediyorlar. Onlardan bir tanesi yanından geçerken; “Yahu şu sudan biraz da bana ver. Benim de içim yandı, yüreğim yandı.” demiş.

“Yok. Biz bu suyu herkese vermiyoruz, babalarımıza veriyoruz. Biz müslümanların küçük yaşta ölmüş olan yavrularıyız. Burada babalarımıza ikram ediyoruz. Sana veremeyiz, sen evli değilsin, aramızda senin çocuğun yok.” demişler. Onun üzerine sabahleyin uyanır uyanmaz etrafını sıkıştırmaya başlamış.

“Aman bana bir saliha hatun bulun, beni evlendirin, ben artık bekâr durmayacağım.” demiş.

Neden?

“Çocuğu olsun, hayırlı evladı olsun.” diye.

Evlilikten asıl maksat hayırlı bir evlada sahip olmaktır. Hayırlı evlat, hem yaşlılığında bakar hem vefatından sonra dua eder. Onun ecrinin, sevabının artmasına sebep olur. Evlatlarınızı böyle yetiştirmeye gayret edin. Hep beraber böyle çalışalım.

Ve sadakatün tecrî yebluğuhû ecruhâ.

“Ecri kendisine devamlı gelecek, sevabı kendisine devamlı ulaşacak olan bir sadaka-i câriye, devamlı bir hayır.” Arkada bir eser

bırakın! Çeşme olabilir, cami olabilir, köprü olabilir, hastane olabilir. Bir ağaç olabilir, kuyu açmak olabilir, su getirtmek olabilir. Bunları tek başına yapacak durumda değilse yardım etmek tarzında olur. İnşallah onun sevabı da kendisine gelir.

Ve üçüncüsü: *Ve ilmün yüntefe'u bihî min ba'dihî*. “Kendisinin vefatından sonra geride başkalarının okuyup öğrenip de faydalandığı bir ilim bırakan kimse de sevap kazanır.”

Hadis kitapları yazılmış; ben açıyorum, buradan size hadîs-i şerîfleri okuyorum.

Bundan kimler sevap alıyor?

Hadisi rivayet eden âlimlerin hepsi sevap kazanıyor. Bunu Peygamber Efendimiz'den duyan sahabe sevap kazanıyor, sahabeden rivayet eden öteki alimler sevap kazanıyor. Çünkü bu ilim onlar vasıtasıyla bize geldi. Ben okuyorum, siz de dinliyorsunuz. Siz de birisine nakletseniz, öğrense siz de sevap kazanırsınız. O bakımdan öğrenip başkasına da nakletmek gerekiyor. Şu kitabı yazan da sevap kazanıyor.

Üsâme İbn Şerîk *radıyallahu anh'*ten rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

خَيْرُ مَا أُعْطِيَ الْإِنْسَانَ خُلُقٌ حَسَنٌ، وَشَرُّ مَا أُعْطِيَ
الرَّجُلُ قَلْبٌ سُوءٍ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ

*Hayru mâ ü'tiye'l-insanü huluku'l hasenü, şerru ma ü'tiye kalbü şerrin fî sûretin hasenetin.*⁵

“İnsanoğluna verilen, bahşedilen, Allah tarafından sunulan, ikram olunan şeylerin en hayırlısı güzel huydur.”

Bir insana Allah'ın verdiği şeyler; sıhhat, afiyet, güç, kuvvet, zekâ, akıl, fikir, zenginlik, mal mülk, evlat, ev bark bir tarafa; en güzel ikram, güzel huydur. Allah tarafından verilen şeylerin en kötüsü de kötü kalptir. *Kalbü şerrin fî sûretin hasenetin.* “Güzel görünüşlü bir insanda kötü bir kalptir.” Vücudu güzel, yüzü güzel. Dış manzarası, sureti yerli

⁵ Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-sahâbe*, VI, 3104, r. 7163; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 489, r. 4079; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 8, r. 5170. Bk. İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, V, 211, r. 25331; VII, 82, r. 34364; Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, X, 360-1, r. 7625-6; Bûsirî, *İthâfu'l-hiyere*, VI, 12, r. 5203.

yerinde; kalıbı iyi ama kalbi fena olan insan. Kalıp iyi, kalp fena; bu da en fena şeydir.

Eski insanlardan, filozoflardan, hakîmlerden bir tanesi bakmış; karşıdan boylu poslu, yakışıklı, ay gibi pırıl pırıl yüzlü şahane bir delikanlı geliyor. “Vay! Allah ne güzel insan yaratıyor. Şunun endamına, boyuna posuna, haline bak, maşaallah!” demiş, beğenmiş. Yanına varmış, selam vermiş. Ötekisi yüzünü buruşturmuş. Karşılık vermiş, biraz konuşmuş. Hep kaba saba şeyler duymuş, başını döndürmüştü.

Giderken şöyle demiş: *اناء ذهب و فيه خل*

Inâun zehebün ve fîhi hallün. “Altından bir kap ama içi sirke dolu.” Dış görünüşü altın gibi ama içi ekşi, turşu, sirke gibi. Demek ki kalbimizin iyi, huyumuzun güzel olması önemli. Kalpten maksat da mâlum et parçası değildir. Kalp dendiği zaman hadîs-i şerîflerde, âyet-i kerîmelerde kastedilen “gönlü”dür. Gönlü, içi yoksa bu kalp ölüde de var. Mühim olan insanın gönlüdür. Gönlümüz hoş olacak, iyi olacak, ahlâkımız güzel olacak.

خَيْرُ نِسَائِكُمُ الْعَفِيفَةُ الْغَلِمَةُ عَفِيفَةٌ فِي فَرْجِهَا

غَلِمَةٌ عَلَى زَوْجِهَا

*Hayru nisâiküm el-afîfetü'l-ğalimetü afîfetün fî fercihâ ğalimetün alâ zevcihâ.*⁶

“Kadınlarınızın en hayırlıları iffetli olanlardır.” *Afîfetün fî fercihâ*. “Namusu konusunda iffetli.” *Ğalimetün alâ zevcihâ*. “Efendisine karşı da sevgisi, muhabbeti fazla.”

Yani, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri; “Sevgisi coşkunun olan hayırlıdır.” demiş.

Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'ten, mezhep imamlarından Ahmed b. Hanbel rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz'in bu hadîsi şerîfi Cuma günü hakkında. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ فِيهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ
آدَمُ وَفِيهِ أُهْبِطَ وَفِيهِ تَبَّ عَلَيْهِ وَفِيهِ قُبِضَ وَفِيهِ

⁶ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 176, r. 2878; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, III, 493, r. 4093; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 409, r. 45148; Gümüşhânevî, *Râmûz*, I, 281.

تَقُومُ السَّاعَةُ مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا وَهِيَ تُصْبِحُ
يَوْمَ الْجُمُعَةِ مُصِيخَةً حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ شَفَقًا مِنْ
السَّاعَةِ إِلَّا ابْنَ آدَمَ وَفِيهِ سَاعَةٌ لَا يُصَادِفُهَا عَبْدٌ
مُؤْمِنٌ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ يَسْأَلُ اللَّهَ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ

*Hayru yevmin talaat fîhi's-şemsü yev-
mü'l-cumu'ati. Fîhi hulika Âdemü ve fîhi
uhbite mine'l-cenneti ve fîhi tîbe aleyhi ve
fîhi kubida ve fîhi tekumu's-sâ'atü ve mâ alâ
vechi'l-ardı min dâbbetin illâ ve hiye tusbihu
yevme'l-cumu'ati musihatên hattâ tatlu'a's-
şemsü şefakan mine's-sâ'ati ille'bne Âdem
ve fîhi sâ'atün lâ yusadu fîhâ abdün
mü'minün ve hüve fi's-salâti yes'elu'l-lâhe
şey'en illâ e'tâhu iyyâhu.*⁷

“Güneşin doğduğu günlerin en hayırlısı
Cuma günüdür. En hayırlı gün Cuma günü-

⁷ Ebû Dâvud, “Salât”, 207, r. 1046 ; Tirmizî, “Salât”, 354, r. 491; Nesâî, “Cum’a”, 45, r. 1430; Ahmed b. Hanbel, II, 486, 504, r. 10303, 10545; Şâfiî, *Müsned*, I, 72; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 413, r. 1030; Nesâî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, II, 293, r. 1766; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, III, 355, r. 6002; Şu’abu’l-îmân, IV, 396, r. 2714; Begavî, *Şerhu’s-sünne*, IV, 203, r. 1046; Münâvî, *Feyzu’l-kadîr*, III, 494-5, r. 4096; Ali el-Muttakî, *Kenzu’l-ummâl*, VII, 711, r. 21051.

dür." *Fîhi hulika Âdemü.* "Hz. Âdem atamız *aleyhisselam* Cuma günü yaratıldı." *Ve fîhi uhbite mine'l-cenneti.* "Cuma gününde cennetten yeryüzüne indirildi." *Ve fîhi tîbe aleyhi.* "Tevbesi Cuma gününde kabul olundu. Tevbesi kabul oldu; Allah'ın affı, mağfireti erişti." *Ve fîhi kubida.* "Ve Hz. Âdem atamızın ruhu Cuma gününde kabzolundu." *Fîhi tekûmu's-sâ'ah.* "Ve bu Cuma gününde kıyamet kopacak." *Ve mâ alâ vechi'l-ardı min dâbbetin illâ ve hiye tusbihu yevme'l-cumu'ati musîhaten hattâ tatlu'a's-şemsi şefakan mine's-sâ'ah.* "Yeryüzü üzerinde gezen hiçbir canlı varlık yoktur ki Cuma sabahına çıktığı zaman, güneş doğması esnasında 'kıyamet kopacak' diye korkusundan feryadı basmasın." *İlle'ibni Âdem.* "Âdemoğlu, insanoğlu müstesna."

Yeryüzündeki başka varlıkların hepsi Cuma günü oldu mu; "Acaba kıyamet bugün mü kopacak?" diye korkusundan feryadı basar. Cuma günü böyle bir gündür. *Ve fîhi sâ'atün.* "Ve bu Cuma'nın içinde bir zaman vardır ki" *Lâ yusallû fîhâ abdün mü'minün.* "Bu saatin içinde, mü'min kul namazdayken,

Allah'tan bir şey isterse, Allah onun istediğini ikram ve ihsan eder.”

Yani “Duaların kabul olduğu bir saat vardır.” deniliyor.

Muhterem kardeşlerim!

Cuma günü çok önemli bir gündür. Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte Cumayla ilgili uzun uzun bilgiler vermiş.

Cuma günlerine ihtimam edin, itina eyleyin. Cuma günü sabahleyin erkenden işe gidecekseniz bile kalkarsınız, gusül abdesti alırsınız. Cuma günü yıkanmak on günlük günahın affına sebep olur. Perşembe gününden tırnaklarınızı kesip tıraşınızı olup vücuttaki fazla kılları izale eyleyip hazırlığınızı yaparsınız. Cuma günü en temiz elbiselerinizi giyersiniz. Cuma namazına gitmeye büyük ihtimam gösterirsiniz.

İşinizi ona göre ayarlarsınız. Cuma namazına erken vakitte gidersiniz. En erken gidene sevap en fazladır. Cuma gününden ve Perşembe günü akşam namazından sonraki vakitten itibaren yani Cuma gecesinde, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendi-

miz'e çok *salât u selâm* edersiniz. Çünkü kendisi öyle emrediyor. Çok *salât u selâm* etmenin faziletini bildiriyor. Ve Cuma günü mümkünse hasta ziyaret edersiniz. Ayrıca Cuma günü sadaka vermeyi ganimet bilin. Mümkünse Cuma günü büyüklerinizin, sevdiklerinizin, yakınlarınızın kabrini ziyaret edin. Cuma günü programına dikkat edin.

Bunların yapılması için ne gerekiyor?

Cuma gününde insanın serbest olması gerekiyor. Hıristiyanlar ne kurnaz adamlar ki allem etmişler, kallem etmişler Pazar gününü dünyanın her yerinde tatil etmişler. Yahudiler ne kurnaz adamlar ki Cumartesi günü çalışmamanın çaresini, yolunu bulmuşlar; bizim memlekette de fermanlarını yürütmüşler. Bizim Cumartesi, Pazar günlerinin tatil olması yahudilere de, hıristiyanlara da yarıyor. Ama Cuma günü iş günü olduğu için müslümanlar büyük sıkıntı çekiyorlar. Halbuki memleket, yüzde doksan dokuz İslâm beldesi.

Eskilerden hatırlıyorum; eski meclis zamanlarında Güneydoğu Anadolu illerinden birisinin bir milletvekili -iktidar partisine de mensuptu- "Cuma günü tatil olsun." diye

meclise bir kanun teklifi verdi. O gün, mecliste bu konu konuşulacağı zaman iktidar partisinin milletvekilleri bile gelmediler, savuştular. Çünkü gelse, menfi oy verse seçmenler yakasına yapışır, hesap sorar. En iyisi o gün ortada görünmediler, toz oldular. Ama herkesin ne yaptığını, nasıl yaptığını Allah biliyor.

Cuma günü böyle sevapların kazanılma imkânının, ihtimalinin çok olması dolayısıyla müslümanların bu işe ihtimam etmesi, gayret etmesi gerekiyor. Serbest meslek erbabı bunu rahatlıkla yapar, bu sevapları kazanır. Memurların da artık yüreği yansın dursun.

Cuma namazlarını kılın. Üç defa Cuma namazını terk edenin kalbine Allah mühür vurur. Hani dükkânlar kapanıyor; belediyeden geliyorlar, dükkânı kapatıyorlar. Bir de kırmızı mühür akıtıyorlar. Açılmaz. Açılırsa görür gününü. Üç ay kapalı, iki ay kapalı, on beş gün kapalı kalıyor. Bir ceza veriyorlar, kapanıyor. Allah kalbe öyle bir mühür vurur, kapatır. İnsanın kalbi gönlü kararır, taşlaşır, bir işe yaramaz. Cuma günü çok önemlidir. Cuma namazına gitmeye çok gayret edeceksiniz.

Mümkünse Cuma namazının o saatlerini tatil etmek için uğraşın veya işe girerken; “Ben o vakitte izin almak istiyorum.” diye baştan mutlaka söyleyin. Bizim işçilerimiz Almanya’da böyle diyorlar; “Ben Cumaya giderim.” diye adamlara şart koşuyorlar. “Şu saatten şu saate kadar serbest olmak şartıyla.” diyorlar. Cumanın kaçırılmamasına dikkat edin. Müslümanların arasında, İran’dan etkilenen, esinlenen bazı gençler var, gruplar var ki İslâm namına; “Cuma kılınmamalı çünkü devlet İslâmî usullere göre değil.” gibi şeyler söylüyorlar. Öyle de olsa böyle de olsa Cuma namazı kılınacak. Alimlerle konuşulmuş, istişaresi yapılmış bir meseledir; Cuma namazı kılınacak.

“Bu hocalar rejimin hocasıdır. Parayı nereden aldıkları belli.” diyorlar. Parayı bizden alıyor, biz veriyoruz! Parayı devlet kendisi vermiyor ki. Vergiyi bizden topluyor, bizden alıyor. Sonra hoca nasıl olursa olsun arkasında namaz kılınacağını, namazın kılınması gerektiğini Peygamber Efendimiz bildirmiş. Hoca facir de olsa iyi de olsa arkasında namaz kılana zarar gelmez. Hocalara iftira atıyorlar veya yan bakarak hocanın arkasında namaz

kılmıyorlar. Bu da yeni cereyanlardan, yeni akımlardan.

Muhterem kardeşlerim!

Cuma kılmama cereyanı doğru değil. Sizin yakınlarınızdan, bildiklerinizden böyle yapanlar varsa uyarın. Çok incelettirdim, çok sordurdum, muhterem kimselerle istişaresini yaptım. Dinî bakımdan doğru değil. Onlar; “Dinî bakımdan böyle yapmak gerekiyor.” dedikleri için bunu da açıklamamız gerekiyor. Hadîs-i şerîfler var. Cuma’yı kılmazlarsa çok tehlikeli iş yapmış olurlar, kendilerini tehlikeye atmış olurlar.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي مَا أَكْرَمَ
النِّسَاءَ إِلَّا كَرِيمٌ وَمَا أَهَانَهُنَّ إِلَّا لَيْئِمٌ

*Hayruküm hayruküm li-ehlihî ve ene hayruküm li-ehlî mâ ekreme'n-nisâe illâ kerîmün ve mâ ehânehünne illâ leîmün.*⁸

⁸ İbn Asâkîr, *Târîhu Dımeşk*, XIII, 313; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, III, 496, r. 4102 ; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 371, r. 44943.

“Sizin en hayırlılarınız aile efradına, hanımlarına karşı en hayırlı olanlarıdır, onlara iyi davrananlarıdır. Ben de kendi aile efradıma, hanımlarıma en hayırlı olanıyım. Peygamber olarak ben de hayırlıyım. Kadınlara ancak asil kimseler ikramda bulunur, iyi muamele eder. Kadınlara ancak alçak tabiatlı, aşağı kimseler kötü muamele eder; onları hor görüp ters muamele eder.”

Bu hadîs-i şerîfi bütün kadınların bilmesi gerekiyor. Ayrıca bizim bunu bütün herkese söylememiz gerekiyor; bak İslâm hanımlara nasıl paye vermiş, nasıl kıymet vermiş. Avrupa’da kadının miras hakkı yokken, kadın şeytanın bir aleti olarak görülürken, horlanırken ve yakın zamana kadar seçme seçilme hakkına, ticaret hakkına bile sahip değilken Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* o zamandan; “Ey müslümanlar! Sizin en hayırlılarınız aile efradına, hanımına en iyi muamele edeninizdir. Ben de sizin en hayırlıyım, ben de aileme iyi davranırım.” buyurmuştur.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* acaba hanımlarını dövmüş mü?

Asla!

Bir sert söz söylemiş mi?

Hayır!

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz son derece iyi muamele etmiş. Ama Anadolu'da millet hanımı dayaktan geçiriyor, alışmış. Bir keresinde gözüme ilişti; adamın birisi Mekke-i Mükerreme'de, Mescid-i Haram'ın içinde gerildi, karısına bir tane patlattı. Gözümün önünde, kalabalıkta vurdu. Herhalde kadın tavaftan biraz geç geldi, artık nasıl olduysa. Veyahut kayboldu da oradaki, sözleştikleri yere vaktinde gelemedi. Mescid-i Haram'ın içinde, Kâbe'nin civarında karısına tokatı patlattı.

Hacılık nerede kaldı?

İhram nerede kaldı?

Görgü meselesi. Kızdı mı pataklıyor. Tabi kadın daha güçlü, kuvvetli olsa yapamaz. Duyuyoruz bazı kadınlar da kocalarını dövüyormuş. Yani o babayiğit, ötekisi zayıf. Adamcağız çelimsiz, kadın cadaloz. O da doğru değil, o da doğru değil!

c. Dünya Ve Ahiret Dengesi

İslâm'ın hükmü; kadına müşfik davranmak, iyi muamele etmektir. Efendimiz böyle buyuruyor.

Peygamber Efendimiz, Enes *radiyallahu anh*'ten rivayet edildiğine göre şöyle buyuruyor;

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَتْرُكْ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاہُ وَلَا دُنْيَاہُ لِآخِرَتِهِ
وَلَمْ يَكُنْ كَلًّا عَلَى النَّاسِ

*Hayruküm men lem yetruk âhiretehû li-dünyâhu ve lâ dünyâhu li-âhiretihî ve lem yekün kellen ale'n-nâsi.*⁹

“Sizin en hayırlınız; âhiretini dünyalık için, dünyasını da âhireti için terk etmeyen ve insanlara mâlî bakımdan, geçim yönünden yük olmayandır.”

Hayruküm men lem yetruk âhiretehû li-dünyâhu. “Dünyası için âhireti terk etmemek.” Bu devirde ekseriyet bunu yapıyor.

⁹ Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, V, 361, r. 1448; İbn Adî, *el-Kâmil*, IX, 179; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, III, 499, r. 4112; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 238, r. 6336; Gümüşhânevî, *Râmûz*, I, 282. Bk. Deylemî, *el-Firdevs*, III, 409, r. 5249.

“İşe gideceğim, para kazanacağım, geçim meselesi.” diyerek âhiretini bir tarafa bırakıyor. Namaz kılacak, kılmıyor. Cumaya gidecek, gitmiyor. Hayır yapacak, yapmıyor. Hayra koşacak, koşmuyor. Sosyal hizmetlerini görmesi gerekiyor, görmüyor.

Neden?

Geçim, para, pul, hırs, vesaire. Bu işi dünyası için yapıyor. Dünyaya, dünya işlerine dalmış. Âhirete ait işleri yapmıyor. Bu doğru değil. Bir de bunun zıttı var. “Ben sevap kazanacağım.” diye adam namazda, niyazda, oruçta, tesbihte, zikirde, camide. Görevini yapmıyor, dünyalık kazanmaya gitmiyor; çalışmıyor, çabalamıyor, evini geçindirmeyi düşünmüyor. Bu da yanlıştır. Dünya işlerine dalıp, çalışıp ibadet yapmamak; ibadete dalıp da dünyalık kazanmak için çalışma yapmamak. Bu da doğru değil, o da doğru değil.

Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş: “Sizin en hayırlınız, dünyası için âhiretini terk etmeyen, âhireti için de dünyasını terk etmeyendir.” İkisini dengeli götürecektir. Hem ibadetini yapacak hem kazancını sağlayacak. “Ve kimseye yük olmayandır.” İşte güzel olan

şey budur. Kimseye el açmamak; kimsenin sırtından, beleştten geçinmemek, asalak parazit olmamak, kimseye yük olmamak.

Tasavvufun tarifleri arasında çok güzel ve sevimli bir tarif vardır: “Tasavvuf yâr olup bâr olmamaktır.” denilir. Mânası şu: “Bâr” Farsça’da “yük” demek. Hatta eskiden yük taşıyan hayvanlara “bârgir” derlermiş. Sonra biz onu değiştirmiştir. Telaffuzda biraz bozulmuş “beygir” yapmışız.

Beygir ne demek?

“Yük taşıyan hayvan” demek. İki tarafa yük vuruluyor, yük taşıyor. Biz “beygir” demiştir, aslı “Bârgir.” “Bâr” “yük” demektir. *Yâr ol ama bâr olma!* “Bir kimseye ahbaplık et ama adamın sırtına yük olma, külfet olma.”

Tekerlemede; “Geldik biraz, kaldık bir yaz.” demiştir. Adamın evine misafir olmuş; “Birazcık kalacağım.” demiştir, üç ay kalmış. Olmaz ki! Misafirlik üç günlüktür. Hadi diyelim biraz daha kaldın ama üç ay kalırsan sonunda ne olur? Adamın canına tak der. İnsan yâr olacak, bâr olmayacak. Kimse kimseye yük olmayacak.

Neden?

Dinimiz böyle emrediyor, Peygamber Efendimiz böyle tavsiye ediyor. Kimse kimseye yük olmayacak. Kendi kazancını kendisi sağlayacak. “İbadet yapacağım.” diye kazançtan geri kalmayacak. “Kazanacağım.” diye ibadetten geri kalmayacak. İkisini dengeli bir şekilde götürecektir. Adam dini yanlış yorumluyor. “Bana dünya gerekmez. Ben dünyalığı, parayı, pulu ne yapacağım.” diyor. Ama eve ekmek gerekiyor. Hanıma gıda gerekiyor, çocuk çocuğun ihtiyacı var. “Eh ziyarı yok.” diyor; el açıyor avuç açıyor başkasının sırtından geçiniyor. Olmaz!

Hiz. Ömer zamanında bir grup insan yolun kenarına oturmuşlar. Öyle boş boş dururlarken Hiz. Ömer yanlarından geçmiştir. Herhalde biraz da huylarını, hallerini biliyor veyahut kerametle yani ferasetle, mü'minin ferasetiyle biliyor. Çünkü o minberden başka diyardaki İslâm ordusu komutanına seslenmişti; “Yâ Sâriye! Dağa dikkat et, arkandan düşman sarıyor.” diye. Hiz. Ömer öyle lâlettayin bir insan değil ki. Cennetliklerden ve keramet ehli bir insan.

Herhalde bildiği için kalabalığa diyor ki; “Ne duruyorsunuz burada?” Yani “Niye çalışmıyorsunuz?” demek istiyor. Diyorlar ki; “Biz mütevekkil insanlarız. Allah’a tevekkül ettik. Nasıl olsa rızkı Allah göndermeyecek mi? İşte oturuyoruz, O gönderir. Tevekkül ettik, biz mütevekkiliz.” O da diyor ki; “Siz mütevekkil değil müteekkilsiniz.” “Ekl” Arapça’da “yemek” demek. “Müteekkil” “Yiyicisi” demek. Siz mütevekkil değil yiyicisiniz. Halkın kâsesine dal çıkıp onların kâsesinden yiyorsunuz. Mütevekkil olan kimse; tarlayı süren, tohumu eken, kendisinin üzerine düşen her şeyi yapan kimsedir. Ondandır da Allah’a tevekkül eder. “Yâ Rabbi! Ben tarlamı sürdüm, buğdayımı ektim, mahsul vermek senden.” der. Tevekkül öyle olacak. Kul, yapması gerekli olan işleri yapacak, ondan sonra Allah’a tevekkül edecek.

Birisi geldi dedi ki;

“Yâ Resûlallah! Devemi salıvereyim de, Allah’a tevekkül mü edeyim?”

“Hayır! Deveni bağla ondan sonra tevekkül et.” dedi. Bir kere kaçıp gitmemesi için deveni bağla, tedbirini al, ondan sonra da;

“Evvelallah bir şey olmaz, Allah’a tevekkül ettim.” de, Allah’a ısmarla. O bakımdan kimsese muhtaç olmadan, alınımızın akıyla, alınımızın teriyle, elimizin emeğiyle kazanmak en güzel şeydir. En güzel prensiplerden birisidir. Allahu Teâlâ hazretleri bizi helalinden kazananlardan eylesin. Helalinden hayır hasenât yapanlardan eylesin.

DUA

Allâhümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihi ve sahbihî ve sellim. Allâhümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihi ve sahbihî ve sellim.

Eûzü billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm. Bismillâhirrahmânirrahîm.

Lekad câeküm resûlün min enfüsiüm azîzün aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm. Fe-in tevellev fe-kul hasbiyallâh lâ ilâhe illâ hû aleyhi tevekkeltü ve hüve Rabbü'l-arşi'l-azîm. Sada-ka'l-lâhu'l-azîm.

Sübhâne Rabbike Rabbi'l-izzeti ammâ yesifûn ve selâmün ale'l-mürselîn ve'l-hamdü li'l-lâhi Rabbi'l-âlemîn. Âmîn.

Sübhâne Rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb. el-Hamdü li'l-lâhi hakka hamdihî ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkihî Muhammedin ve âlihî ecmaîn.

Allâhümme yâ Rabbenâ, yâ Rabbenâ, yâ Rabbenâ, yâ ermahe'r-râhimîn, yâ erhame'r-râhimîn, yâ erhame'r-râhimîn!

Yapmış olduğumuz ibadetlerimizi, taatlerimizi, hayırlarımızı, hasenâtımızı, vaazımızı, tezkîrimizi, müzâkere i ilm-i hadîsimizi, sair hayrât u hasenâtımızı ahsen-i kabûl ile makbul eyle. Ecr-i cezîl, sevâb-ı kesîr ihsan eyle. Hâsıl olan ücûr u mesûbâtın mislini ev-velen ve hâsseten Efendimiz, Peygamberimiz, rehberimiz, nümûne-i imtisâlimiz, şerîfimiz Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerine hediye eyledik, şu anda vasıl eyle.

Yâ Rabbi! Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine, iltifatına, teveccühüne cümlemizi nail eyle. Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine uyup sünneti seniyyesini

ihya eyleyip, yüzlerce şehit sevabı kazanmayı bizlere nasip eyle. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin cümle âlinin, ashabının, etbânının, ahbânının ruhlarına da dereceleri üzere ikram eyle. Sair enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullah-i mukarrebîn ve kümmelîn ve müttakînin ve sâlihînin ve hâsseten sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ruhlarına hediye ettik, vasıl eyle. Âhirete göçmüş olan analarımızın babalarımızın, dedelerimizin nenelerimizin, ecdadımızın, evlatlarımızın, kardeşlerimizin, yakınlarımızın, dostlarımızın, ahbâbımızın, arkadaşlarımızın ruhlarına hediye eyledik vasıl eyle. Bu belde-lerin fatihlerinin, şehitlerin, gazilerin, hayrât u hasenât sahiplerinin; alimlerin, fâzılların, müçtehitlerin, takvâ ehli kullarının ruhlarına hediye eyledik, vasıl eyle.

Yâ Rabbi! Âhirete göçmüş olan bütün yakınlarımızın ruhlarına da ikram eyle. Cümlesinin kabirlerini şu hediyelerimiz ile pür-nûr eyle. Ruhlarını memnun ve mesrur eyle. Makamlarını âlâ, derecelerini yüksek eyle. Yâ Rabbi! Bizlere de tevfikini refik eyle. Bizleri de hayırlı, uzun ömürlerle muammer eyle. Ömürlerimizi salih amellerle müzeyyen eyle.

Yâ Rabbi! Evlatlarımızı, ailelerimizi, nesillerimizi, zürriyetlerimizi de sevdiğin; mü'min, kâmil, salih kullar eyle. Yâ Rabbi! Bizim neslimizden sevmediğin kul; fâsık, fâcir, kâfir, zalim, müşrik, münafık getirme. Bizi muttakîlere imam eyle.

Yâ Rabbe'l-âlemîn! Beldelerimizi ve sair İslâm diyarlarını her çeşit âfetten, musibetten, felaketlerden, dertlerden, gamlardan, kederlerden; zalimlerin, fâsıkların, fâcirlerin, kâfirlerin, müşriklerin, münafıkların, galebe-lerinden, oyunlarından, hilelerinden, düşmanların istilasından mahfuz eyle.

Yâ Rabbi! Çarpışan mücahit kardeşlerimizi düşmanlara galip eyle. İstilaya uğramış İslâm beldelerini kurtarmayı bizlere nasip eyle.

Yâ Rabbi! Esir, mazlum ve mağdur kardeşlerimizi esaretten, zulümden, gadirden ve hapisten halâs eyle.

Yâ Rabbi! Bizleri nusretinle teyit ve takviye eyle.

Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'i aziz eyle. Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'e rahmetsin eyle.

Yâ Rabbi! Hastalarımıza acilen şifalar nasip eyle. Borçlularımızın maddî mânevî her çeşit borçlarını yakın zamanda ödeyebilmelelerini nasip eyle. Dertli kullarını dertlerden kurtar.

Yâ Rabbi! Gönüllerimizin muratlarını ih-san eyle.

Yâ Rabbe'l-âlemin! Cümlemize helal, temiz, tayyib, mübarek ve helal rızıklar nasip eyle. Kimseye muhtaç eyleme. Kimsenin önünde boyun büktürüp el açtırma. Kimsenin önünde bizleri hor ve zelil eyleme, yâ Rabbi!

Yâ Rabbe'l-âlemin! Ömrümüz hitâma erdiğinde cümlemize salâh-ı hâl üzere, iman ile Kur'an ile dilimizde o kelime-i tayyibe-i mün-ciye-i mübareke ki buyurun; *Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh* kelime-i şهادetiyle iman-ı kâmil ile ruhumuzu teslim etmeyi nasip eyle.

Yâ Rabbi! Kabirlerimizi cennet bahçeleri eyle. Yâ Rabbi! Kabirden kalktığımızda bizi şu camide topladığın gibi Peygamber Efendimiz'in Livâü'l-hamd'i altında da peygamberlerle, sıddıklarla, şehitlerle, salihlerle beraber haşr u cem eyle.

Yâ Rabbi! Mahşer gününün tehlikelerinden bizleri mahfuz eyle. Arş-ı âlâ'nın gölgesinde gölgelenen bahtiyarlara bizleri de dâhil eyle. Yâ Rabbi! Kahrına, gazabına uğramadan, cehenneme düşmeden; ilk giren bahtiyar kullarla sıratı yıldırım gibi geçip cennete girmeyi bizlere nasip eyle. Cennet içinde bizleri Firdevs-i âlâ'da mesken tutanlardan eyle. Yâ Rabbi! Senin cemalini gören, selamına eren, kelamını duyan bahtiyarlara bizleri de dâhil eyle.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

25 Cemâziye'l-Âhir 1408 / 13.02.1988

Sapanca/ Sakarya

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

